

ZMATENÍ V TRADICÍCH

Pondělí, 21. prosinec 2015

"A budu moct vyprávět fakt věštiny holky, mamí?" "No budeš, ale Velikonoce jsou až za půl roku," nechápala jsem synovu umanutost pomlázkou a kraslicemi na začátku zimy. Až když mi připomněl, že se přeci budoušit ty koledy, a že jsem to já sama tvrdila, došlo mi, že moje vysvětlování českých lidových tradic má jisté nedostatky.

Mám tradice ráda. Vždycky jsem se zuby nehty snažila alespoň ty základní dodržovat, a to i v době, kdy jsem opačné straně Země koule. Tehdy jsme s kamarádkou v půli prosince v téměř tichém ovém horku zapálily svíčky "Neseem vám noviny..." a zarputile matlaly vanilkové rohlíčky. Od té doby, co mám děti, je moje potěba udržování tradic ještě větší. Začali jsme, jak jinak než Vánoce. Společně jsme pekli cukroví a já po vytvoření adventní věnce z vlastnoručně natrhaného chvojí a červených šípů. Protože jsme šli na malém masovém komerčním ikenství a klíny do hlavy v podobě reklam "Ježíšek by koupil toato" nás pokojně míjely a my jejich masážně vnímali jen tak okrajově. Na šedý den jsem pak stírala slzy dojetí pod živým smrčkem ozdobeným sušenými koky pomeranče, když mimino odušálovalo balící papír.

A pak jsme odletěli do Mongolska. Pobyt za hranicemi nám v těchto tradicích nadával tak trochu zmatek a vyzkoušel nás ze schopností improvizace. První pokus jsem začala pomocí linecké kroučky plně marmeládou. Vzala jsem mongolskou mouku, máslo a cukr, český recept a vyrobila...drcený beton. Metodou pokus-omyl, jsem pak musela vrátit oblíbené recepty podle mongolských surovin. Ale co naplat, cukroví prostě nechutnalo tak, jako doma...

Další zklamání mělo ke slovu po zjištění, že věštiny jehličnaté stromy v okolí Ulánbátaru jsou buď opadané modřiny nebo borovice s první větvi ve výšce metrů nebo suchá torza. Čekaly nás první vánoční svátky bez jediné zelené chvojky a první šedý den se stromkem z PVC. Víím, je to ekologické, ale na druhou stranu ozdobit takový plastický smrček hořícími svíčkami, to vypadá na stoprocentně úspěšný pokus hodný pyrotechniky. Takže jsme koupili první elektrická svíčka. Blikala modře, žlutě a červeně a kluci povykovali nadšením. Počtu jsme přesto málem neunikli, protože polystyrenový adventní věnec obalený pytlovinou a stužkami úplně stejně dobře jako ten obalený chvojí.

Co chybělo úplně, byla vánoční atmosféra. Na ulicích jsme sice měli ozdobené vánoční stromky, ale vzhledem k tomu, že prostě tenhle svátek není Mongolům vlastní, byly to mnohdy spíše takové futuristické pokusy. Obrovského Santa Klause, kterému místo rukou ouhaly až do dubna z rukávů jen dráty, už nepočítám vůbec. Také nikde nebyl k sehnání balící papír, skořicové trdelníky ani svažené víno. Poprvé bylo vytvoření toho krásného vánočního tajemna a radostného očekávání doprovázejícího Ježíškovu narození jen a jen na nás. Nevím, jestli se nám to podařilo dokonale, ale Ježíšek nakonec přiletěl. Dětské oči zářivě, stromček barevně blikal, cukroví vonělo, kapr s vánočka se mi mimoděk povedla.

Po oslavách Silvestra, 1. ledna, musely v našem tradičním programu také nastat změny. Nejsme na rodinnou procházku do lesa, protože ve tichém mrazu by nám po půlhodině odpadl nos, ale oběhl jsme si několikrát ové, posvátanou hromadu kamení, nechali tam dobrým duchům nějakou tu sladkost na zub a poprosili je o přízeň v dalších měsících. I kluci už chápali, že to se prostě musí a ochotně se pro zástupci mongolského spirituála o bombony. Teď mě ale napadá, že letos nám takhle nová tradice bude chybět a nezbyvá, než rychle najít nějakou českou alternativu.

V Mongolsku nám také připadl Tsagan Sar neboli mongolský Nový rok. Ten se slavil nepravidelně, kolem února. Naši přátelé nás vždy pozvali do nějaké rodiny, my navlékli děti do mongolského národního kroje, dělu, a šli jsme vzdát štěstí našim rodinám. Nechali jsme se líbnout na líce a poté si sedli kolem stolu a bavili bůdzy (knedlíky plněné mletým masem). Pokud ten stál v jurtě uprostřed stepi, mohli jsme si v přestávkách mezi jídlem jako bonus pohlídky pobíhající novorozená jeháta. Já navíc úplně doufala, že nikoho nenapadne počítat nějakou plátku studeného skopového tuku odězaného zpod ocasu celé ovce, trávící uprostřed slavnostní tabule. Protože odmítnutí by bylo proti mongolskému bontonu. Následky přijetí a snášení by byly zejména pro jakémukoliv bontonu...

A pak jsme se znovu přestavovali. Čekají nás další zmatky v tradicích, další změny a improvizace. Ale je jisté. Nezáleží na tom, kde slavíte, ani jestli věštiny odpovídá vašim jistotám, začítým a léty provázeným rituálům. Nejdůležitější je, že slavíte spolu a že se máte rádi. Tolik klíčové. A navíc, já už jednu jistotu mám. Vánoční balící papír se v číně sehnat dá. MARKÉTA HRDOŠKOVÁ